

e) Qüestions gràfiques

En la llengua escrita s'empren alguns signes gràfics per a fer referència a les persones esmentades i evitar el masculí genèric o la redundància de formes completes. Aquesta formulació gràfica i econòmica està orientada a evitar els desdoblaments estesos.

Benvolgut/-uda company/a
Benvolgut-uda company-a
Benvolgut(uda) company(a)
Tot@s
Totxs
Totis

Barra (/) i guionet (-)

Són signes gràfics que al·ludeixen de forma abreujada al masculí i al femení. Poden ser útils per visibilitzar a dones i homes, però s'ha de tenir en compte que només serveixen en la llengua escrita i no són adequats en tot tipus de textos, només si són breus o esquemàtics com formularis, impresos, instàncies, cartes, correus electrònics, butlletins o publicitat.

Associats/des de la Facultat
Benvolgut/uda degà/na
Associats-des de la Facultat
Benvolguts/des col·legues
Associats(des) de Facultat
El (la) sol·licitant

És preferible i recomanable l'ús de la barra al del guionet o als parèntesis, encara que tots ells es poden alternar.

Arrova @ i lletra x

L'arrova no és un element pròpiament lingüístic, però s'ha vingut utilitzant perquè aparentment fusiona en un sol signe els morfemes -a i -o. **No és aconsellable en la comunicació formal** dins de la Universitat perquè:

- No és un signe ortogràfic, sinó un símbol.
- És impossible pronunciar l'arrova en la lectura en veu alta.
- No sempre reflecteix la fusió de les vocals -a i -o, atès que no totes les paraules formen el masculí en -o i el femení en -a (*el/lanalista, el/la bidell*). Per tant, pot presentar problemes de concordança.

Pot emprar-se en textos de **caràcter informal** i amb menys repercussió institucional, com ara anuncis, correus electrònics personals, cartells, xats, blogs informals o privats, etc. Però no es recomana l'ús en textos administratius, acadèmics, docents o de difusió cultural, per ser més formals i professionals.

A més, s'ha de tenir en compte que té un altre ús en el llenguatge en Internet (tant per a marcar adreces de correu electrònic, com a fórmula de citació en xarxes socials, anteposada al nom de perfil o usuari: @UV_EG), per la qual cosa podria generar-se ambigüïtat en algun cas.

La lletra x presenta els mateixos problemes que l'arrova per a la seua oralització (**mestrxs, *alumnx, *arquitectx*), per la qual cosa tampoc és recomanable el seu ús en textos relacionats amb activitats acadèmiques, professionals i culturals. Presenta dificultats de lectura i, entre d'altres inconvenients, dificulta l'accessibilitat als textos de persones amb limitacions de visió, ja que els lectors digitals no reconeixen la paraula.

Altres alternatives: la lletra i

L'ús de la lletra -i com a marca gràfica o lingüística en substitució d'altres morfemes de gènere té un origen relativament recent (*totis, elli, ellis*) i s'ha estès en alguns àmbits per a evitar el masculí genèric i altres formes alternatives com a barres, guionets, parèntesis, x o @. També s'empra, en uns certs grups, com a alternativa de gènere gramatical neutre per a persones no binàries.

f) L'epicè persona

Una de les estratègies habituals com a alternativa al substantiu **home** i també al masculí genèric és **persona** que, en català, és un substantiu epicè, sense distinció de sexe:

g) Col·lectius i abstractes

Els termes referits a un **col·lectiu** i **no a persones individuals** poden ser una alternativa útil al masculí genèric, especialment, en contextos administratius.

Esta opció presenta l'avantatge de la brevetat, en incloure a totes les persones, encara que no visibilitza: *professorat, equip, claustre, Consell (de Departament, de redacció, editorial...), la Junta (de Govern, permanent...)*.

Els substantius **abstractes** eviten esmentar la persona a canvi de designar la professió (*l'advocacia, en lloc d'advocades i advocats*), la institució (*la universitat, la facultat, l'institut, el departament*, en lloc de les persones que treballen o estudien en ella) o la disciplina (*la filologia, la psicologia, en lloc de les seues investigadores i investigadors* de Filologia, o *filòlegs i filòlogues*).

Els substantius abstractes presenten limitacions d'ús. **No sempre existeix un substantiu abstracte que expresse a les persones designades** (*becaris/àries, candidats/es, autors/es, companys/es*). Pot implicar valors de significat diferents al substantiu individual: *companyes* i *companyes* no és el mateix que *companyia* o *candidates* i *candidats* no és el mateix que *candidatura*.

h) Ús de dona/dones i home/homes

Per a ressaltar o deixar clar que la informació es refereix només a *dones* o sols a *homes*, s'afeg *dones* al substantiu central:

No obstant això, és un ús redundant i innecessari, encara que pot ser acceptat si s'empra amb finalitat contrastiva o focalitzadora:

Altres problemes

Duals aparents i buits lèxics

Els duals aparents són parells de paraules que no signifiquen el mateix en masculí i en femení. Per exemple, *assistent* és 'qui assisteix', i pot emprar-se tant en masculí com en femení; no obstant això, *assistenta*, com a 'empleada de la llar', només existeix per al femení. En el cas dels buits lèxics, no existeix un equivalent per a un dels dos gèneres (*primera dama/ *primer cavaller*):

Salt semàntic

El salt semàntic és un fenomen sexista en el discurs. Es produeix quan s'empra una paraula que s'interpreta com a masculí genèric (*rectors*), però, en afegir una segona part en femení (*rectores*), s'anul·la el valor genèric perquè es comprova que el primer era un masculí específic (*sols homes*).

Guia d'igualtat

en el llenguatge

UNITAT D'IGUALTAT

UNIVERSITAT ID VALÈNCIA

És la primera directora dona que aconsegueix aquest reconeixement.

Tres auxiliars de la UV (dos dones i un home) opten al lloc oferit.

L'assistent i l'assistenta.

El/la governant i la governanta.

*Primera dama/ *primer cavaller*

Els rectors espanyols entre els més valorats d'Europa. També les rectores.

Les rectores i rectors espanyols entre els més valorats d'Europa.

Igualtat en el llenguatge

La manera de comunicar-nos
visibilitza el nostre pensament.

Amb aquesta *Guia d'igualtat en*

el llenguatge facilitem a la

comunitat universitària una

major familiarització i naturalitat

en la comunicació igualitària.

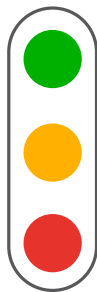
Partim dels problemes de

sexisme lingüístic i presentem

alternatives igualitàries.

Text sencer
Guia d'igualtat
en el llenguatge

Ús igualitari

Ús millorable

Ús NO igualitari

El problema
del masculí genèric

En gramàtica, el masculí és el gènere no marcat, és a dir, es pot usar per a designar indistintament a dones i homes d'un grup mixt, tot i que presenta diversos problemes:

→ no visibilitza les dones, no les anomena, i “el que no s'anomena, no existeix”.

→ es podria confondre amb el masculí específic: (es refereix a totes les persones o a tots els candidats homes?).

Per això, convé substituir o alternar les estructures en masculí amb altres més visibilitzadores.

El femení genèric

Consisteix en l'ús del femení plural per a referir-se a grups mixtos de dones i homes, com ho ha fet històricament el masculí genèric. Pot aplicar-se de forma generalitzada o restringida en casos puntuals o contextuals.

El problema del substantiu
home/s

El terme **home** té, almenys, dos significats:

→ *Ésser humà*, en sentit genèric, sense distingir sexe.

→ *Home*, en sentit específic i, per tant, excloent al conjunt de les dones.

A vegades, l'ús d'*home/s* pot ser ambigu perquè no sempre és possible deduir pel context si s'està usant amb valor específic o genèric:

Tots els caps de servei convocats a una reunió de sindicats.

Tots els candidats hauran de tindre una alçada mínima de 1,60 m.

En esta classe veig que hi ha una clara majoria de xiques, així que, si us sembla bé, usaré el femení genèric: Hola a totes!

Estudis sobre l'origen de l'home.

L'home neandertal capturava aus per al seu consum.

Només l'home perquè era qui caçava? o qualsevol neandertal?

Alternatives al masculí genèric

a) Desdoblament en femení
i masculí

Incloure la menció tant de la forma masculina com de la femenina. Esta opció visibilitza per igual, però ha d'utilitzar-se amb moderació i sols en certs moments del discurs.

Convé tindre molta cautela en l'ús de l'anomenat desdoblament estès, és a dir, en el desdoblament de tots i cadascun dels elements d'una seqüència. Podria resultar excessiu i complicar la comprensió:

Com a alternativa, es pot fer la concordança per proximitat i/o acudir a altres opcions:

b) Omissió d'articles

Algunes paraules tenen la mateixa forma per a masculí i femení (*agent, auxiliar, conferenciant, congressista, assistent...*). El seu gènere s'expressa canviant l'article o el determinant que les acompanya (*el/la panelista, uns/unes agents...*). Amb aquests noms invariables quant al gènere, quan és possible, es pot ometre l'article, de manera que no es prioritze cap dels gèneres i s'incloga a qualsevol persona:

Els estudiants i estudiantes del Màster han de presentar el TFM en el termini establert.

Tots els estudiants i estudiantes convocats i convocades que estiguen interessats i interessades a assistir a la Jornada, han d'estar prèviament inscrits i inscrites.

Tots els estudiants i estudiantes convocades que desitgen assistir a la Jornada, han d'inscriure's prèviament.

Les estudiantes i estudiants convocats que estiguen interessats en la Jornada han d'inscriure's prèviament.

La majoria dels i les congressistes van mostrar el seu acord amb...

La majoria de congressistes van mostrar el seu acord amb...

c) Pronoms de persona

Els determinants i pronoms de persona permeten anomenar quan no se sap exactament qui és o són les persones afectades (*cada, algú, ningú, qualsevol, els qui*) i poden evitar l'ús d'una forma amb marca de gènere, més encara si acompanya a un substantiu invariable (*pianista, gerent, auxiliar...*).

Cada estudiant s'identificarà amb el carnet universitari

Qualsevol assistent pot formular preguntes al final de la ponència

d) Estructures comparatives

Les comparacions i expressions superlatives suposen un dels problemes més difícils de resoldre, perquè estan compostes per dues parts: en la primera part se singularitza a una dona i s'expressa en femení (*la degana*) i, en la segona part, es presenta el col·lectiu sobre el qual destaca la dona anomenada:

→ si el col·lectiu només el formen dones, **és correcte**:

→ si el col·lectiu el forma una realitat mixta i no sols dones: **no és correcte** perquè contradiu la realitat, ja que en el conjunt també hi ha degans homes:

→ **sí es correcte**:

→ i també es recomana l'alternativa amb desdoblament en la segona part:

La degana més valorada de totes les deganes de la UV

o
la degana més valorada de tots els degans de la UV?

La degana més valorada de totes les deganes de la UV.

La degana més valorada de totes les deganes de la UV.

La degana més valorada de tots els degans de la UV.

La degana més valorada de totes i tots els degans de la UV.

VNIVERSITAT ID VALÈNCIA

VNIVERSITAT
ID VALÈNCIA
Vicerectorat d'Igualtat,
Diversitat i Polítiques inclusives

GENERALITAT
VALENCIANA
Vicepresidència Segona i
Conselleries de Serveis Socials,
Igualtat i Habitatge